

รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑

Leadership Model of Basic Education School Administrators in The 21st Century

นางสาวสุรรัตน์ โตเขียว

Miss.Sureerat Tokeaw

รศ.ดร.ธานี เกสทอง, รศ.ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

Assoc.Prof.Dr.Thanee Gesthong, Assoc.Prof.Dr.Nantiya Noichun

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) วิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑ ๒) สร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑ และ ๓) ประเมินรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑ มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้ ขั้นตอนที่ ๑ วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑ โดยศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ๑๐ คน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๙๒ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่มีความเที่ยง ๐.๙๓ สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ขั้นตอนที่ ๒ สร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ ร่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑ และเอกสารประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ ๓ ประเมินรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑ เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการ และครู จำนวน ๙ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) การบริหารยุคใหม่ ๒) ใส่ใจคุณลักษณะ ๓) ทักษะเทคโนโลยีและการสื่อสาร ๔) ผู้บริหารที่มีการพัฒนา ๕) เน้นการคิดวิเคราะห์ และ ๖) นำพาสู่ต้นแบบที่ดี รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ส่วนนำ ส่วนที่ ๒ ส่วนเนื้อหาและแนวทางการดำเนินงาน ส่วนที่ ๓ ส่วนกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑ และส่วนที่ ๔ ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านความถูกต้อง ๒) ด้านความเหมาะสม ๓) ด้านความเป็นไปได้ และ ๔) ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, ศตวรรษที่ ๒๑

Abstract

This research aimed to 1) analyze the factors of leadership of administrators in the 21st century, 2) develop a leadership model of administrators in the 21st century, and 3) evaluate the model of administrators in the 21st century. The research had 3 stages. Stage 1 was a factor analysis of administrators' leadership in the 21st century by studying related documents and interviewing 10 experts. Data were collected from a sample group of 492 persons. The instruments used were an interviewing form and a questionnaire with a reliability coefficient of 0.93. The statistics used were content analysis, frequency, percentage, standard deviation, and EFA. Stage 2 was a development of the leadership model of administrators in the 21st century by way of holding a seminar of 11 connoisseurs. The instruments used were a draft of the leadership model of administrators in the 21st century and seminar documents. The statistics used was content analysis. And stage 3 was an evaluation of the leadership model of administrators in the 21st century. Data were collected from school directors and teachers, totaling 9 persons. The instrument used was a model evaluation form. The statistics used were frequency, percentage, and standard deviation. The findings were as follows:

1. Factor-surveying analysis of leadership of administrators in the 21st century found 6 factors consisting of 1) modern age management, 2) paying attention to characteristics, 3) having technology and communication skills, 4) being good administrator by using development, 5) focusing on problem solving, and 6) leading to a good role model.

2. The leadership model of administrators in the 21st century comprised 4 parts which are 1) introduction; 2) content and ways to implement; 3) development process of the model; 4) success conditions.

3. The evaluation of the leadership model of administrators in the 21st century in 4 aspects found that the aspects of 1) correctness, 2) suitability, 3) feasibility, and 4) usefulness were at a high level.

Keywords: the model leadership, Basic Educational Administrators, the 21st century

บทนำ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานนับว่าเป็นกลไกสำคัญ และมีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการจัดการการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา และประสิทธิผลขององค์การทางการศึกษา ความสำเร็จหรือล้มเหลวทางการศึกษานั้นผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นตัวแปรที่สำคัญ คุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษามักแปรปรวนไปตามผู้นำเสนอ ซึ่งหน้าที่ของผู้บริหารที่สำคัญนั้นจะต้องสามารถจัดการภายในองค์กรได้ดี ผู้ที่มีบทบาทในสถาบันอุดมศึกษาที่จะทำให้องค์กรมีคุณภาพประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวในหลายประการ ซึ่งในประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจ ได้แก่ การจัดองค์กรเพื่ออำนวยความสะดวกให้ทรัพยากรที่เป็นตัวคนและวัตถุประสงค์เข้าด้วยกันสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขณะเดียวกันจะต้องสามารถจัดการภายนอกองค์กรเพื่อนำองค์กร

ให้สามารถดำเนินไปได้โดยมีการปรับตัวอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา การที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถบริหารงานให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นจะต้องมีการเสริมพลังให้ผู้บริหาร โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเหล่านั้นได้มีโอกาสฝึกฝน และใช้ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำได้อย่างเต็มศักยภาพ^๑ ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคลากรชั้นนำหลักที่สำคัญต่อการบริหาร และการจัดการศึกษา ในการนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม การบริหารให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา และจะต้องมีภาวะผู้นำทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความสามารถในการบริหารจัดการและความรู้ความเข้าใจในแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษา^๒ ภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน คือ ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน โดยเป็นผู้นำที่มีทรรศนะกว้างไกลสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น และเป็นการจูงใจในการทำงานโดยการแลกเปลี่ยน เพราะการที่ผู้บริหารจะบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล หรือไม่นั้นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง คือ สมรรถภาพในการนำ และการใช้ภาวะผู้นำในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น^๓ ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา^๔ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนสามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องข้องด้านต่างๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะส่งผลต่อความสำเร็จและ

^๑ รุ่ง แก้วแดง, *ปฏิวัติการศึกษาไทย*, (กรุงเทพมหานคร: มติชน, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕.

^๒ อีระ รุญเจริญ, *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*, (กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟาง, ๒๕๔๗), หน้า ๖๙.

^๓ Steward, J. H., *Theory of Culture Change: The Methodology of Multilinear Evolution*, (Urbana, IL: University of Illinois Press, 1985), p. 50.

^๔ ภารดี อนันต์นาวิ, *หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา ฉบับปรับปรุง*, (ชลบุรี: มนตรี, ๒๕๕๒), หน้า ๕๙.

ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสามารถใช้เป็นเหตุผลเพื่อสนับสนุนคำกล่าวที่ว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมเกิดจากความสามารถด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณลักษณะผู้นำและภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งจะส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน^๕

ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องปรับพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะของผู้ร่วมงาน สถานการณ์ สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพนั้นอาจพิจารณาได้จากความมีประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งก็คือ การที่องค์กรสามารถดำเนินการจนบรรลุ วัตถุประสงค์ที่วางไว้^๖ จากสังคมยุคอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ ๑๙ และ ๒๐ เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ ๒๑^๗ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน พลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยียุคดิจิทัลส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเป็นความรวดเร็วที่นักวิชาการเห็นตรงกันว่าเพิ่งจะเริ่มต้นเท่านั้น ในระยะถัดไปจะยิ่งทวีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สถานศึกษาจึงต้องมีการเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ ๒๑ กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๒๑ ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของสมาชิกอย่างทั่วถึง เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปมีบทบาทอย่างมาก เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างประเทศจึงทำให้แต่ละประเทศมุ่งเข้าสู่สังคมพหุวัฒนธรรม ภาคการศึกษาจำเป็นต้องตื่นตัว และเตรียมพร้อม จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ทักษะสำคัญ เช่น ทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี ทักษะชีวิต และอาชีพ ทักษะการปรับตัว ทักษะทางสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม ทักษะความรับผิดชอบ ทักษะความเป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น ทักษะภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ประเทศไทยได้กำหนดให้ภาวะผู้นำเป็นทักษะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๕๙) วิสัยทัศน์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

^๕ สรุปรจากอัมพร อิสสรารักษ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของโรงเรียน มัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

^๖ D. Katz, and R. Kahn, *Social Psychology of Organization*. 2nd ed. (New York: Wiley, 1978), p. 98.

^๗ สมหมาย อ่าตอนกลอย, “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑”, *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม ๒๕๕๖), หน้า ๑-๗.

(๒๕๕๒ – ๒๕๖๑) และแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๖๕) ต่างมุ่งให้สมาชิกในสังคมเรียนรู้และพัฒนาภาวะผู้นำ สะท้อนให้เห็นว่าประเทศให้ความสำคัญกับทักษะภาวะผู้นำเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายังส่งผลต่อภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาด้วย ดังที่พบว่าในนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ขาดมุมมองและความเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของ การเป็นผู้นำ โดยขาดทักษะในการเป็นผู้นำ และไม่กล้าที่จะยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม รวมถึงขาดการมีส่วนร่วมในสังคม^{๑๕}

ปัญหาดังกล่าวเกี่ยวเนื่องกับการดำเนินกิจกรรมนิสิตนักศึกษา นั่นคือขาดแคลนผู้นำนิสิตนักศึกษา หรือมีผู้นำนิสิตนักศึกษาที่ขาดภาวะผู้นำ ไม่สามารถจูงใจให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมนิสิตนักศึกษาไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่สถาบันตั้งไว้ในการพัฒนา นิสิตนักศึกษา ให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ด้วยการเป็นผู้นำที่ดีในสังคมได้^{๑๖} ปัจจุบันการบริหาร และความก้าวหน้าของสถานศึกษานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับตำแหน่งและบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นในช่วงเวลาหนึ่งๆ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงส่วนใหญ่มักจะคุ้นเคยกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ขาดทักษะด้านการจัดการทางธุรกิจ ซึ่งโดยทั่วไปผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ การจูงใจ การรับรู้วัฒนธรรมองค์กร การร่วมรับผิดชอบต่อการตัดสินใจกลุ่ม ซึ่งประสบการณ์เบื้องต้นนี้ อาจจะเพียงพอสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งบริหารระดับกลางเท่านั้น แต่สำหรับตำแหน่งที่สูงขึ้นบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งอาจขาดความพร้อม จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำในสถานศึกษา พบว่า ผู้นำที่ขาดความพร้อมจะส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงรับมากกว่าเชิงรุก ไม่ตระหนักถึงผลกระทบของยุคความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ที่จะเป็นอนาคตของสถานศึกษา^{๑๗} ดังนั้น สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รับนโยบายมาสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดให้ภาวะผู้นำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารทุกระดับ เป็นตัวชี้วัดแรกในองค์ประกอบที่ ๗ การบริหารและการจัดการของการประกันคุณภาพการศึกษา จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

^{๑๕} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ยุควิกฤตเด็กและเยาวชนการศึกษาวันนี้ขาดภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๓-๔.

^{๑๖} สรุปรจากมานิต บุญประเสริฐ และคณะ, “การพัฒนาภาวะผู้นำในระดับอุดมศึกษา”, รายงานการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๙), บทคัดย่อ.

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ๑) วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑
- ๒) เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑
- ๓) เพื่อประเมินรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ โดยการศึกษาข้อมูลองค์ประกอบจากเอกสาร สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๐ คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง นำข้อมูลมาสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม นำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ๑๒๓ โรงเรียน จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๔๙๒ คน รวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) และตั้งชื่อองค์ประกอบตามปัจจัยที่สัมพันธ์กัน

๒) การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ โดยการนำองค์ประกอบที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มาดำเนินการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญการวิจัยการบริหารการศึกษา และการจัดการศึกษา จำนวน ๑๑ คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบ ด้านความถูกต้อง และความเหมาะสม

๓) การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ โดยผู้วิจัยสร้างคู่มือการใช้รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ และสร้างเครื่องมือการประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ ส่งให้ผู้บริหาร และครู จำนวน ๙ คน เพื่อประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ นำมาประเมินและสรุปอภิปรายผล

ผลการศึกษา

๑. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๑ ในภาพรวม ตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๕๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๖

๑.๒ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบ มีความสำคัญตามลำดับโดยใช้จำนวนตัวแปรที่มากกว่าเป็นเกณฑ์ ดังนี้

๑.๒.๑ องค์ประกอบที่ ๑ การบริหารยุคใหม่ ประกอบด้วย ๓๗ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๑๘ - .๗๖๙ มีค่า Eigenvalues = ๓๖.๖๖๔ ค่าร้อยละของความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๑ = ๓๕.๒๕๔ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 35.254 และเมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้ มีความสำคัญเป็นอันดับ ๑

๑.๒.๒ องค์ประกอบที่ ๒ ใส่ใจคุณลักษณะ ประกอบด้วย ๒๐ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๕๗ - .๘๐๘ มีค่า Eigenvalues = ๑๔.๔๔๖ ค่าร้อยละของความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๒ = ๑๓.๘๙๐ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๑๓.๘๙๐ และเมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้ มีความสำคัญเป็นอันดับ ๒

๑.๒.๓ องค์ประกอบที่ ๓ ทักษะเทคโนโลยี ประกอบด้วย ๑๑ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๒๔ - .๗๒๗ มีค่า Eigenvalues = ๕.๑๙๖ ค่าร้อยละของความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๓ = ๔.๙๙๖ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๔.๙๙๖ และเมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้ มีความสำคัญเป็นอันดับ ๓

๑.๒.๔ องค์ประกอบที่ ๔ ผู้บริหารดีมีการพัฒนา ประกอบด้วย ๗ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๖๐๖ - .๗๔๐ มีค่า Eigenvalues = ๒.๖๗๒ ค่าร้อยละของความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๔ = ๒.๕๖๙ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๒.๕๖๙ และเมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้ มีความสำคัญเป็นอันดับ ๔

๑.๒.๕ องค์ประกอบที่ ๕ เน้นการคิดแก้ปัญหา ประกอบด้วย ๖ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๖๙ - .๘๒๔ มีค่า Eigenvalues = ๒.๑๒๑ ค่าร้อยละของความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๕ = ๒.๐๓๙ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๒.๐๓๙ และเมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้ มีความสำคัญเป็นอันดับ ๕

๑.๒.๖ องค์ประกอบที่ ๖ นำพาสู่ต้นแบบที่ดี ประกอบด้วย ๓ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๔๕ - .๖๖๘ มีค่า Eigenvalues = ๑.๘๐๗ ค่าร้อยละของความแปรปรวน

รวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๖ = ๑.๗๓๗ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๑.๗๓๗ และเมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้วองค์ประกอบนี้ มีความสำคัญเป็นอันดับ ๖

๒. ผลการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๑ รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ส่วนนำ ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ ความเป็นมาและความสำคัญของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ วัตถุประสงค์ของรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ ส่วนที่ ๒ เนื้อหาและแนวทางการดำเนินงาน ตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย และแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การบริหารยุคใหม่ ใส่ใจคุณลักษณะ ทักษะ เทคโนโลยี ผู้บริหารตีมีการพัฒนา เน้นการคิดแก้ปัญหา นำพาสู่ต้นแบบที่ดี ส่วนที่ ๓ กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วางแผนการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร การสร้างเครื่องมือในการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหาร พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารตามแนวทาง การวัดและประเมินผล ส่วนที่ ๔ เงื่อนไขความสำเร็จ

๒.๒ ผลการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่า การยืนยันรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมนั้น รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ มีความเหมาะสม

๒.๓ ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ คน ในการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ มีความคิดเห็นว่า คู่มือการใช้รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๗๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๒

๓. ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑

๓.๑ ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ มีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๓๓ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๐

๓.๒ ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๔๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๒๕

๓.๓ ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๒๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๒๕

๓.๔ การประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๕๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๑๖

๓.๕ การประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ มีความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๓๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๒๙

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๑. อภิปรายผล

๑.๑ การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารยุคใหม่ ใส่ใจคุณลักษณะ ทักษะเทคโนโลยี ผู้บริหารได้มีการพัฒนา เน้นการคิดแก้ปัญหา และนำพาสู่ต้นแบบที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสภาพปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้ผู้บริหารต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคไทยแลนด์ ๔.๐ โดยเฉพาะการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำได้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สามารถบริหารโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่มีศักยภาพทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับสังคม ดังนั้นองค์ประกอบที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงควรมีอยู่ใน ๖ องค์ประกอบนี้ ซึ่งครอบคลุมภารกิจและเป้าหมายสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธยา ชนะพันธ์^{๑๐} ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐ พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐ มีองค์ประกอบที่สำคัญทั้งหมด ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ด้านการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการกำหนดทิศทาง

^{๑๐} พัทธยา ชนะพันธ์, “รูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐”. คุษภินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา), ๒๕๕๕.

การเปลี่ยนแปลง ด้านการนิเทศและการประเมินผลการปฏิบัติการสอน ด้านการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า

๑.๑.๑ องค์ประกอบด้านการบริหารยุคใหม่ มีความสำคัญเป็นอันดับ ๑ เมื่อพิจารณาข้อคำถามของแบบสอบถามประกอบด้วย ๓๗ ตัวแปร แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลประเด็นการบริหารยุคใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๓๗ ตัวแปร สามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบที่ ๑ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบมากที่สุด ซึ่งอธิบายได้ว่า การบริหารยุคใหม่ของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพราะว่าผู้นำยุคใหม่ต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอทั้งในด้านทักษะการบริหารจัดการ ทักษะความรู้ความสามารถ ทักษะการสื่อสาร สามารถบริหารงานได้อย่างโปร่งใส กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันทั่วทั้งที่ ใฝ่เรียนใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รอบรู้ทางด้านการศึกษา มีความรับผิดชอบ แสวงหาข้อมูลข่าวสาร รายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ใช้นวัตกรรมทางการบริหาร คำนึงถึงมาตรฐานวิชาการ เข้าใจระเบียบคลัง วัสดุ การเงิน มีความสามารถในการตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล มีความสามารถในการประสานงาน มีความสามารถจูงใจให้คนร่วมกันทำงาน มุ่งมั่นพัฒนาสถานศึกษา เป็นนักวางแผนและกำหนดนโยบายที่ดี รู้จักมอบอำนาจและความรับผิดชอบ แก่ผู้ที่เหมาะสม มีความคล่องแคล่ว ว่องไวและตื่นตัวอยู่เสมอ มีความรับผิดชอบงานสูง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค และกำกับติดตามและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา^{๑๑} ที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความรู้และเป็นผู้ดำเนินวิชาการ มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ด้านการบริหารงาน สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันทั่วทั้งที่ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รอบรู้ทางด้านการศึกษา ความรับผิดชอบ แสวงหาข้อมูลข่าวสาร รายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ใช้นวัตกรรมทางการบริหาร คำนึงถึงมาตรฐานวิชาการ เข้าใจนโยบาย อำนาจหน้าที่และกิจกรรมในหน่วยงาน มีความรู้ระบบงบประมาณ เข้าใจระเบียบคลัง วัสดุ การเงิน มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความละเอียดรอบคอบ มีความสามารถในการตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล หมั่นตรวจสอบการใช้งบประมาณ อยู่เสมอ รายงานการเงินอย่างเป็นระบบ มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล เป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีอารมณ์ขัน เป็นนักประชาธิปไตย ประนีประนอม อุดหนุน อดกลั้น เป็นนักพูดที่ดี มีความสามารถในการประสานงาน มีความสามารถจูงใจให้คนร่วมกันทำงาน กล้าตัดสินใจ มุ่งมั่นพัฒนาองค์กร เป็นนักวางแผนและกำหนดนโยบายที่ดี เป็นผู้ที่ตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการที่ดี มีความรู้บริหาร

^{๑๑} สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๓), หน้า ๘๒-๘๔.

โดยใช้ระบบสารสนเทศ ที่ทันสมัย เป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร รู้จักมอบอำนาจและความรับผิดชอบ แก่ผู้ที่เหมาะสม มีความคล่องแคล่วว่องไวและตื่นตัวอยู่เสมอ มีความรับผิดชอบงานสูง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคและกำกับ ติดตามและประเมินผล และสอดคล้องกับแนวคิดของธัญวิทย์ ศรีจันทร์^{๑๒} ได้สรุปคุณลักษณะของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ จะประกอบไปด้วย ๗ คุณลักษณะ คือ คุณธรรมนำผลงานประสานแรงจูงใจ เปี่ยมวิสัยทัศน์ กล้าตัดสินใจ ว่องไวสื่อสาร ทำงานมุ่งเป้าหมาย และเชื่อมสายสัมพันธ์คน

๑.๑.๒ องค์ประกอบด้านใส่ใจคุณลักษณะ ประกอบด้วย ๒๐ ตัวแปร มีความสำคัญเป็นอันดับ ๒ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลประเด็นด้านใส่ใจคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๒๐ ตัวแปรสามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบที่ ๒ ซึ่งอธิบายได้ว่า การใส่ใจคุณลักษณะของผู้นำเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในลำดับต่อมาต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ จะต้องเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นและศรัทธาในวิชาชีพ เป็นผู้นำทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม มีการแสดงออกที่น่านับถือ มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธัญวิทย์ ศรีจันทร์^{๑๓} ได้สรุปคุณลักษณะของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ จะประกอบไปด้วย ๗ คุณลักษณะ คือ คุณธรรมนำผลงานประสานแรงจูงใจ เปี่ยมวิสัยทัศน์ กล้าตัดสินใจ ว่องไวสื่อสาร ทำงานมุ่งเป้าหมาย และเชื่อมสายสัมพันธ์คน

๑.๑.๓ องค์ประกอบด้านทักษะเทคโนโลยีและการสื่อสาร ประกอบด้วย ๑๑ ตัวแปร มีความสำคัญเป็นอันดับ ๓ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลประเด็นด้านทักษะเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๒๐ ตัวแปรสามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบที่ ๓ ซึ่งอธิบายได้ว่า ทักษะเทคโนโลยีของผู้นำเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในลำดับต่อมาต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคศตวรรษที่ ๒๑ เป็นสิ่งสำคัญมากผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นและหลากหลาย มีวิธีการสื่อสารที่หลากหลายด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และชัดเจน นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ มีเครือข่าย แอปพลิเคชันเพื่อใช้เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลให้เป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิโรจน์ สารัตนะ^{๑๔} กล่าวถึง โมเดลภาวะผู้นำ

^{๑๒} ธัญวิทย์ ศรีจันทร์. “การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษา”. วารสารวิจัยวิทยาการวิจัย, ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม ๒๕๕๙), หน้า ๑-๑๗.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า๑-๑๗.

^{๑๔} วิโรจน์ สารัตนะ, กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุทธิ์, ๒๕๕๖), หน้า ๗๐-๗๕.

ทางการศึกษา ซึ่งเป็นโมเดลที่กล่าวถึงเรื่องของ คุณภาพ ความรู้ และทักษะของผู้นำทางการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองในด้านต่างๆ ปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน ริเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพผลสำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT และ e – learning พัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จ และพัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ

๑.๑.๔ องค์ประกอบด้านผู้บริหารดีมีการพัฒนา ประกอบด้วย ๗ ตัวแปรมีความสำคัญเป็นอันดับ ๔ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลประเด็นด้านใส่ใจคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๗ ตัวแปรสามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบที่ ๔ ซึ่งอธิบายได้ว่า ผู้บริหารดีมีการพัฒนาของผู้นำเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในลำดับต่อมาต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารที่ดีจะต้องมีการพัฒนาทั้งในด้านวิชาการ วิธีการจัดการเรียนการสอน พัฒนาตนเองอยู่เสมอ และพัฒนานักเรียนเพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจรรยาพร ธรณินทร์^{๑๕} กล่าวว่า การพัฒนาผู้บริหารหรือผู้นำต้องใช้เทคนิคและกระบวนการหลายวิธี และต่อไปนี้เป็นแนวคิดหลักในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญ คือไม่มีสูตรสำเร็จสำหรับทุกคน แต่ผู้บริหารหรือผู้นำต้องแสวงหาวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง โดยต้องเข้าใจความหมายของความสำเร็จ ความสำเร็จ ต้องฝึกฝนเพื่อความสำเร็จ วิเคราะห์จุดดีจุดอ่อนของตนเอง วางแผนที่แนบเนียนชัดเจนในการแก้ไข สร้างวินัยควบคุมตนเอง ผลักดันให้พยายามทำตารางเวลา พยายามทุ่มเทความพยายามในการทำงานตามแนวใหม่ แม้ต้องเหนื่อย ฝึกทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ จนมีนิสัยทำงานที่ดี อ่าน ฟังประชุม เรื่องเกี่ยวกับความสำเร็จเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ไม่ฝืด ต้องปรับภาพพจน์ใหม่ คนที่ทำงานล้มเหลวจะมีภาพลักษณ์ที่แตกต่างจากผู้ประสบความสำเร็จลองเปลี่ยนภาพของท่านให้เป็นภาพของผู้ที่ทำงานสำเร็จ ต้องปรับบุคลิกในการแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น แต่งกายและใช้เครื่องใช้สอยที่แสดงถึงรสนิยมที่ดี รู้จักทักษะสังคม วางตัวเหมาะสม การแสดงอำนาจของผู้มีอำนาจที่แท้จริงต้องมีกลยุทธ์ในการชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตาม

๑.๑.๕ องค์ประกอบด้านเน้นการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย ๖ ตัวแปรมีความสำคัญเป็นอันดับ ๕ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลประเด็นด้านเน้นการคิดแก้ปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๖ ตัวแปรสามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบที่ ๕ ซึ่งอธิบายได้ว่า เน้นการคิดแก้ปัญหาของผู้นำเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในลำดับต่อมาต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารจะต้องเป็น

^{๑๕} จรรยาพร ธรณินทร์, “บุคลิกภาพสำหรับนักบริหารมือเยี่ยม,” *ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๔ (ธันวาคม ๒๕๕๐), หน้า ๗-๑๔.

ผู้ที่มีภาวะผู้นำทางการคิดทั้งการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์แยกแยะ ทำนายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นล่วงหน้า ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิพาดา เทวกุล^{๑๖} กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะ ความคิดแบบอนैनัย คือ การคิดหลายๆ แง่หลายๆ ทางคิดให้มากที่สุดเท่าที่จะนึกได้ เป็นการมองปัญหา ในแนวทางกว้างเหมือนกับแสงอาทิตย์ที่แผ่รัศมีออกรอบด้าน ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดแนวทาง ใหม่ๆ ในการดำเนินชีวิตและหนทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาชีวิตและการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น ความน่านับถือและความพอใจในตัวเอง

๑.๑.๖ องค์ประกอบด้านนำพาสู่ต้นแบบที่ดี ประกอบด้วย ๓ ตัวแปร มีความสำคัญเป็น อันดับ ๖ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลประเด็นด้านนำพาสู่ต้นแบบที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๓ ตัวแปรสามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบที่ ๖ ซึ่งอธิบายได้ว่า นำพาสู่ต้นแบบที่ดีของผู้นำเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารจะต้องปฏิบัติตน ให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครู บุคลากร และนักเรียนในการเป็นผู้ที่มีความอดทน มีความรับผิดชอบงานสูง มีความคล่องแคล่ว ว่องไวและตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นผู้มีความวินัยและรักษาวินัย การยอมรับความท้าทาย และการเปลี่ยนแปลงเพื่อสิ่งที่ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตน์^{๑๗} กล่าวถึง โมเดลภาวะผู้นำ ทางการศึกษา ซึ่งเป็นโมเดลที่กล่าวถึงเรื่องของ คุณภาพ ความรู้ และทักษะของผู้นำทางการศึกษาซึ่งผู้ บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ และรับผิดชอบต่อผลการ จัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองในด้านต่างๆ ดังนี้ ปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน ริเริ่มการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลสำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT และ e – learning พัฒนาโรงเรียนให้ เป็นชุมชนการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จ และพัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ

๑.๒ รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ส่วนนำ ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ ความเป็นมาและความสำคัญของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ วัตถุประสงค์ของรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ ส่วนที่ ๒ เนื้อหา และแนวทางการดำเนินงาน ตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษ ที่ ๒๑ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย และแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การบริหารยุคใหม่ใส่ใจคุณลักษณะ ทักษะ เทคโนโลยี ผู้บริหารตีมีการพัฒนา เน้นการคิดแก้ปัญหา นำพาสู่ต้นแบบที่ดี ส่วนที่ ๓ กระบวนการพัฒนา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของ ผู้บริหาร วางแผนการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร การสร้างเครื่องมือในการประเมินภาวะผู้นำของ

^{๑๖} นิพาดา เทวกุล, มล. **ทักษะวิธีคิดแก้ไขปัญหาวเชิงสร้างสรรค์**, (กรุงเทพมหานคร: เนรมิต, ๒๕๕๙), หน้า ๒-๓.

ผู้บริหาร พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารตามแนวทาง การวัดและประเมินผล ส่วนที่ ๔ เจาะลึกความสำเร็จ ผลการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ คน สรุปได้ว่า การยืนยันรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมนั้น รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ มีความเหมาะสม ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ คน มีความคิดเห็นว่า คู่มือ การใช้รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ในการสร้างรูปแบบในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีประสบการณ์มีความเป็นภาวะผู้นำ และสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินงานและประสบกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินงานเพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ องค์ประกอบที่สามารถช่วยให้เกิดรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร^{๑๗} ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนา ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก มีขั้นตอน ๓ ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ ๑ การนำ เสนอร่างกรอบแนวคิด ขั้นตอนที่ ๒ การรับรองกรอบแนวคิด และขั้นตอนที่ ๓ การแสวงหารูปแบบที่ เหมาะสม และสอดคล้องกับแนวคิดของ Eisner^{๑๘} ได้เสนอแนวความคิดของการทดสอบหรือประเมิน รูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา รูปแบบการประเมินที่เป็นความเฉพาะทาง ในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งาน ศิลปะ ซึ่งมีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย รูปแบบที่ใช้ ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นมีความ เที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี

๑.๓ การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ โดย ผู้วิจัยนำรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ได้จากขั้นตอนที่ ๒ ให้โรงเรียนกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนที่ผ่าน SCQA จำนวน ๓ โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ ๓ คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน ๑ คน และครู จำนวน ๒ คน รวมจำนวน ๙ คน ทำการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา ในศตวรรษที่ ๒๑ ในประเด็น ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้องและความเป็น

^{๑๗} ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร, การแสวงหาและแนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอาชีพ กรณีผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๒), หน้า ๒๕.

^{๑๘} Eisner, E. "Educational Connoisseurship and Criticism: Their form and Functions in Educational Evaluation," *Journal of Aesthetic Evaluation or Education*, Vol. 10 No.1 (April, 1976), pp. 135 - 150.

ประโยชน์ พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นนี้เป็นรูปแบบที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการดำเนินงานจริงในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธยา ชนะพันธ์^(๑) ซึ่งพบว่า การตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐ ส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนำรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ ไปใช้ผู้บริหารควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบฯ จากคู่มือการใช้รูปแบบฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดในทุกประเด็นเนื้อหา ก่อนนำไปใช้ในสถานการณ์จริง รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ ๒๑ ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้ให้ประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความตระหนักในความสำคัญของการเป็นภาวะผู้นำของตัวผู้บริหาร การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องของผู้บริหาร การพัฒนาตนเองตามรูปแบบ และการประยุกต์การพัฒนาดตนเองให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา ความพร้อมของบุคลากรสร้างความตระหนักร่วมมือกับบุคลากรของผู้บริหาร

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ควรมีการทำวิจัยเชิงสถิติเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ส่งผลต่อเป้าหมายของการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร เพื่อให้มีการพัฒนาแนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมาย

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ยุควิฤกตเด็กและเยาวชนการศึกษาวันนี้ขาดภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : ซัคเซสมิเดีย จำกัด, ๒๕๕๐.
- จรรยาพร ธรณินทร์, “บุคลิกภาพสำหรับนักบริหารมือเยี่ยม,” *ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๔ (ธันวาคม ๒๕๕๐).
- ธัญวิทย์ ศรีจันทร์. “การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษา”. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม ๒๕๕๙).
- ธีระ รุญเจริญ. *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร : ขาวฟาง, ๒๕๕๗.

นิพาดา เทวกุล, มล. **ทักษะวิธีคิดแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร : เนรมิต, ๒๕๕๙..

พัทธยา ชนะพันธ์. รูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐. **คุณิพนธ์ปรัชญาคุษณิต** สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๕.

การดี อนันต์นาวี. **หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา ฉบับปรับปรุง**. ชลบุรี: มนต์รี, ๒๕๕๒.
มานิต บุญประเสริฐ และคณะ. “การพัฒนาภาวะผู้นำในระดับอุดมศึกษา”. รายงานการวิจัยสำนักงาน
คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.

รุ่ง แก้วแดง. **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : มติชน, ๒๕๕๖.

วิโรจน์ สารรัตน์. **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศน์ต่อการศึกษาศตวรรษที่ ๒๑**. กรุงเทพ-
มหานคร : ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๕๖.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. **การแสวงหาและแนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอาชีพ กรณี**
ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๒.

สมหมาย อำดอนกลอย. “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑”, **วารสารบัณฑิตศึกษา**
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม ๒๕๕๖).

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน, ๒๕๕๓.

อัมพร อีสรรรักษ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขต
ภาคตะวันออก”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา,
๒๕๕๘.

Eisner, E. “Educational Connoisseurship and Criticism: Their form and Functions in
Educational Evaluation,” **Journal of Aesthetic Evaluation or Education**.
Vol. 10 No.1 (April, 1976).

Katz, D. and Kahn, R. **Social Psychology of Organization**. 2nd ed. New York: Wiley. , 1978.

Steward, J. H. **Theory of Culture Change: The Methodology of Multilinear Evolution**.
Urbana, IL: University of Illinois Press., 1985.